

ΤΑΞΗ:Γ...

Το Δημοτικό Τραγούδι: Του γιοφυριού της Άρτας

Δραστηριότητα 1 **5'**

Να φτιάξετε μια λίστα με τα θεματικά κέντρα του τραγουδιού.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Δραστηριότητα 2 **5'**

Ποιος είναι ο αφηγητής; Με βάση τα στοιχεία αφηγηματολογίας να πείτε αν είναι ομοδιηγητικός ή ετεροδιηγητικός και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Ποιο πιστεύετε ότι ήταν το κοινό του και ποιος ο στόχος του;

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 3

15'

Να συνεργαστείτε ανά δυάδες και να σκεφτείτε ένα εναλλακτικό τέλος για την ιστορία.

Δραστηριότητα 4

15'

Αν εκείνη την εποχή υπήρχε κάποιος δημοσιογράφος, τι θα μετέδιδε ως πληροφορία για την παράξενη ιστορία του γεφυριού της Άρτας; Να φτιάξετε ένα μικρό ρεπορτάζ έκτασης 10-15 σειρών.

Παράλληλο κείμενο

Του νεκρού αδελφού (παραλογή)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Η υπερφυσική ιστορία του νεκρού αδελφού, που τον σηκώνουν από το μνήμα οι κατάρρες της μάνας, για να εκπληρώσει την υπόσχεση που έδωσε, είχε, όπως μαρτυρούν οι πολλές παραλλαγές, ευρύτατη διάδοση όχι μόνο σε όλο τον ελληνικό χώρο, αλλά και στους βαλκανικούς και τους άλλους λαούς της Ευρώπης.

Η προέλευση του τραγουδιού αυτού έχει απασχολήσει πολύ τους μελετητές. Σήμερα όλοι συμφωνούν ότι το τραγούδι είναι από τα πιο παλιά ελληνικά τραγούδια και πλάστηκε πριν από τον 9ο μ.Χ. αιώνα στην περιοχή της Μ. Ασίας. Ακόμη υποστηρίζεται ότι ο μύθος του συνδέεται με την αρχαία μυθολογία, την επάνοδο του Άδωνη στη γη ή την ιστορία της Δήμητρας και της Κόρης.

Μάνα με τους εννιά σου γιους και με τη μια σου κόρη,

την κόρη τη μονάκριβη την πολυαγαπημένη,

την είχες δώδεκα χρονώ κι ήλιος δε σου την είδε!

Στα σκοτεινά την έλουζε, στ' άφεγγα τη χτενίζει,

στ' άστρι και τον αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της.

10 Προξενητάδες ήρθανε από τη Βαβυλώνα,

να πάρουνε την Αρετή πολύ μακριά στα ξένα.

Οι οχτώ αδερφοί δε θέλουνε κι ο Κωσταντίνος θέλει.

«Μάνα μου, κι ας τη δώσομε την Αρετή στα ξένα,

στα ξένα κει που περπατώ, στα ξένα που πηγαίνω,

15 αν πάμ' εμείς στην ξενιτιά, ξένοι να μην περνούμε.

– Φρόνιμος είσαι, Κωσταντή, μ' άσκημα απιλογήθης.

Κι α μόρτει, γιε μου, θάνατος, κι α μόρτει, γιε μου, αρρώστια,

κι αν τύχει πίκρα γή χαρά, ποιος πάει να μου τη φέρει;

– Βάλλω τον ουρανό κριτή και τους αγιούς μαρτύρους,

20 αν τύχει κι έρτει θάνατος, αν τύχει κι έρτει αρρώστια,

αν τύχει πίκρα γή χαρά, εγώ να σου τη φέρω».Και σαν την επαντρέψανε την
Αρετή στα ξένα,

κι εμπήκε χρόνος δίσεχτος και μήνες οργισμένοι

κι έπεσε το θανατικό, κι οι εννιά αδερφοί πεθάναν,

25 βρέθηκε η μάνα μοναχή σαν καλαμιά στον κάμπο.

Σ' όλα τα μνήματα έκλαιγε, σ' όλα μοιρολογιόταν,

στου Κωσταντίνου το μνημειό ανέσπα τα μαλλιά της.

«Ανάθεμά σε, Κωσταντή, και μυριανάθεμά σε,

οπού μου την εξόριζες την Αρετή στα ξένα!

30 το τάξιμο που μου 'ταξες, πότε θα μου το κάμεις;

Τον ουρανό 'βαλες κριτή και τους αγιούς μαρτύρους,

αν τύχει πίκρα γή χαρά, να πας να μου τη φέρεις».

Από το μυριανάθεμα και τη βαριά κατάρα,

η γης αναταράχτηκε κι ο Κωσταντής εβγήκε.

35 Κάνει το σύγνεφο άλογο και τ' άστρο χαλινάρι,

και το φεγγάρι συντροφιά και πάει να της τη φέρει.Παίρνει τα όρη πίσω του και τα
βουνά μπροστά του.

Βρίσκει την κι εχτενίζονταν όξου στο φεγγαράκι.

Από μακριά τη χαιρετά κι από κοντά της λέγει:

40 «Αιντε, αδερφή, να φύγομε, στη μάνα μας να πάμε.

– Αλίμονο, αδερφάκι μου, και τι είναι τούτη η ώρα;

Αν ίσως κι είναι για χαρά, να στολιστώ και να 'ρθω,

κι αν είναι πίκρα, πες μου το, να βάλω μαύρα να 'ρθω.

– Έλα, Αρετή, στο σπίτι μας, κι ας είσαι όπως και αν είσαι».

45 Κοντολυγίζει τ' άλογο και πίσω την καθίζει.

Στη στράτα που διαβαίνανε πουλάκια κιλαηδούσαν,

δεν κιλαηδούσαν σαν πουλιά, μήτε σαν χελιδόνια,

μόν' κιλαηδούσαν κι έλεγαν ανθρωπινή ομιλία:

«Ποιος είδε κόρην όμορφη να σέρνει ο πεθαμένος!

50 – Άκουσες, Κωσταντίνε μου, τι λένε τα πουλάκια;

– Πουλάκια είναι κι ας κιλαηδούν, πουλάκια είναι κι ας λένε».

Και παρεκεί που πάγαιναν κι άλλα πουλιά τούς λένε:

«Δεν είναι κρίμα κι άδικο, παράξενο μεγάλο,

να περπατούν οι ζωντανοί με τους απεθαμένους!

55 – Άκουσες, Κωσταντίνε μου, τι λένε τα πουλάκια;

πως περπατούν οι ζωντανοί με τους απεθαμένους.

– Απρίλης είναι και λαλούν και Μάης και φωλεύουν.

– Φοβούμαι σ', αδερφάκι μου, και λιβανιές μυρίζεις.

– Εχτές βραδὶς επήγαμε πέρα στον Αἰ-Γιάννη,

60 κι εθύμισέ μας ο παπάς με περισσό λιβάνι».

Και παρεμπρός που πήγανε, κι άλλα πουλιά τούς λένε:

«Για ιδέξ θάμα κι αντίθαμα που γίνεται στον κόσμο,

τέτοια πανώρια λυγερή να σέρνει ο πεθαμένος!»

Τ' άκουσε πάλι η Αρετή κι εράγισε η καρδιά της.

65 «Άκουσες, Κωσταντάκη μου, τι λένε τα πουλάκια;

– Άφησ', Αρέτω, τα πουλιά κι ό,τι κι α θέλ' ας λέγουν.

– Πες μου, πού είναι τα κάλλη σου, και πού είν' η λεβεντιά σου,

και τα ξανθά σου τα μαλλιά και τ' όμορφο μουστάκι;

– Έχω καιρό π' αρρώστησα και πέσαν τα μαλλιά μου».

70 Αυτού σιμά, αυτού κοντά στην εκκλησιά προφτάνουν.

Βαριά χτυπά τ' αλόγου του κι απ' εμπροστά της χάθη.

Κι ακούει την πλάκα και βροντά, το χώμα και βοϊζει.

Κινάει και πάει η Αρετή στο σπίτι μοναχή της.

Βλέπει τους κήπους της γυμνούς, τα δέντρα μαραμένα

75 βλέπει το μπάλσαμο ξερό, το καρυοφύλλι μαύρο,

βλέπει μπροστά στην πόρτα της χορτάρια φυτρωμένα.

Βρίσκει την πόρτα σφαιλιστή και τα κλειδιά παρμένα,

και τα σπιτοπαράθυρα σφιχτά μανταλωμένα.

Κτυπά την πόρτα δυνατά, τα παραθύρια τρίζουν.

80 «Αν είσαι φίλος διάβαινε, κι αν είσαι εχτρός μου φύγε,

κι αν είσαι ο Πικροχάροντας, άλλα παιδιά δεν έχω,

κι η δόλια η Αρετούλα μου λείπει μακριά στα ξένα.

– Σήκω, μανούλα μου, άνοιξε, σήκω, γλυκιά μου μάνα.

– Ποιος είν' αυτός που μου χτυπάει και με φωνάζει μάνα;

– Άνοιξε, μάνα μου, άνοιξε κι εγώ είμαι η Αρετή σου».

Κατέβηκε, αγκαλιάστηκαν κι απέθαναν κι οι δύο.

Δραστηριότητα για ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗ ΤΑΞΗ

Να διαβάσετε το δημοτικό τραγούδι και τις πηγές που βρίσκονται αναρτημένες στην e-class . Περιλαμβάνουν: 1. Ένα σχεδιάγραμμα με βασικές γνώσεις για το τραγούδι αυτό

2. Το τραγούδι μελοποιημένο

3. Ένα άρθρο για τη δημιουργία ενός comic εμπνευσμένου από την παραλογή.

Να δώσετε έμφαση στις πληροφορίες που πήρατε. Στο επόμενο μάθημα θα κληθείτε να απαντήσετε σε μια σειρά από δραστηριότητες.